

8e JAARGANG
NUMMER 2
FEBRUARI 1972

DAAD EN GEDACHTTE

orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd

BIJ ELKE BIJZONDERE HANDELING GAAT
HET DENKEN AAN HET DOEN VOORAF.
BIJ HET HANDELEN VAN KLASSEN OF
MASSA'S BLIJKT DE BETEKENIS VAN
HET HANDELEN PAS ACHTERAF. HIER
GAAT DE DAAD VOORAF AAN HET BE-
GRIP, AAN DE GEDACHTE.

DAAD EN GEDACHTE

Orgaan gewijd aan de problemen
van de zelfstandige arbeidersstrijd

GEEN VASTE ABONNEMENTSPRIJS

De uitgave zal worden bekostigd uit **VRIJWILLIGE** bijdragen

Red. en adm.: Corn. Outhoornstraat 1', Amsterdam - W

Postgiro 307695

H A A S T I G E   S P O E D   I S   Z E L D E N   G O E D

DE HAASTIGE SPOED, waarmee het bolsjewistische dagblad "De Waarheid" ontkend heeft, dat er ook maar iets wáár zou zijn van het door "Arbeidersmacht" aan het licht gebrachte feit, dat een vergadering van vakbondskaderleden in de Rotterdamse haven werd bijgewoond door een spion van de Scheepvaart Vereniging Zuid, is - zoals met dit soort spoed meestal het geval is - minder goed gebleken. De waarheid kwam aan het licht toen de drukinkt van "De Waarheid" nog maar nauwelijks was opgedroogd. Het was een waarheid, die óns niet verrast heeft, evenmin trouwens als de ontkenning ervan door "De Waarheid" voor ons een verrassend element bevatte. Dat de op de basis van de burgerlijke maatschappij opererende, nauw met het kapitaal samenwerkende vakbeweging een spion van het ondernemerdom uitnodigt om een van haar vergaderingen te komen bijwonen heeft niets verbazingwekkends. Evenmin wekt het verbazing, dat "De Waarheid", die er altijd op uit is om de functionele betrekkingen tussen vakbeweging en ondernemerdom te verdoezelen, de aanwezigheid van een dergelijke spion ontkent.

Dat, zoals "Arbeidersmacht" beweerd heeft, de invitatie van een dergelijke spion "smeerlapperij" zou zijn, betwisten wij. Dat vrienden elkaar uitnodigen is een normale zaak, Zo er aan de hele affaire iets smerigs is, dan dit, dat er blijkbaar nog altijd lieden zijn, die de vrienden van het kapitaal als vrienden van de arbeidersklasse pogen voor te stellen.

Overigens moet men natuurlijk de zaak vooral niet overdrijven. Goed, er was, de haastige ontkenning door "De Waarheid" ten spijt, een vertegenwoordiger van de S.V.Z. aanwezig op een gezamenlijke kadervergadering van de drie vervoerdersbonden. Maar als die man daar nu eens niet gezeten had, zou er dan géén spion geweest zijn? Dat schijnt de mening van "Arbeidersmacht" te wezen, maar die wordt al-lerminst door ons gedeeld. In een vorig nummer van "Daad en Gedachte" hebben wij er al de aandacht op gevestigd, dat met name de Nederlandse Bond van Vervoerspersoneel van het NVV als spionage-apparaat van het ondernemerdom fungeert. Het is de vorige, onlangs afgetreden voorzitter van de S.V.Z., dr. J. Ph. Backx, die dat in de loop van het vorig jaar gezegd heeft in een interview met het Rotterdams Nieuwsblad. Er is niemand in de top van de vakbeweging, die dr. Backx deswege voor een smerige leugenaar heeft uitgemaakt en er is ook niemand van die top, die hem deswege de rug heeft toegekeerd. Tegen de bewering van dr. Backx is

niet geprotesteerd.

Er is wél iets anders gebeurd. Toen dr. Jan Backx eind december j.l. het voorzitterschap van de S.V.Z. neerlegde en er te zijner ere een afscheidsreceptie werd gegeven, verscheen daar ook - hoe kon het anders - zijn vriend W.J. Hulsker van de N.V.V.-vervoersbond. Da vakbondsbestuurder kwam een toespraak houden en in die toespraak zei hij (Rotterdams Nieuwsblad van donderdag 30 december):

"Bij de onderhandelingen over de c.a.o.'s wordt er van beide kanten vaak een stuk comédie opgevoerd. Dat doen wij dan ten behoeve van onze respectievelijke achterban".

Dr. Backx liet zich niet onbetuigd. Hij verklaarde van zijn kant:

"In de achttien jaar dat ik met Hulsker heb samengewerkt is hij een goeie vriend van me geworden... Met een krachtige vakbond is er veel goeds voor de haven te doen."

Dat liegt er allemaal niet om. Nadat Backx in mei van het vorige jaar gezegd had, dat hij, anders dan in een ver verleden, geen spionnen naar vakbondsvergaderingen behoefde te sturen, omdat hij voldoende inlichtingen van zijn vriend Hulsker kreeg, kwam bij het scheiden, zowel van dat jaar als van dr. Backx deze heer Hulsker zijn vriendschap met Backx nog eens nadrukkelijk bevestigen en kwam hij tevens uit de doeken doen, dat alle keren, dat hij schijnbaar als tegenstander van de heer Backx optrad, dat slechts gezien moest worden als "komedie terwille van de achterban", in ronde taal: als arbeidersbedrog. U ziet het lezer, onder elkaar winden de heren er totaal geen doekjes om.

Maar, zo zal wellicht worden opgemerkt, als vriend Hulsker zijn vriend Backx, dat wil zeggen: de S.V.Z., zo nauwkeurig informeerde, waarom in hemelsnaam moest diezelfde S.V.Z. dan tóch nog een spion naar de bewuste vergadering van kaderleden sturen? Het antwoord is simpel. Niet, zoals "Arbeidersmacht" beweerd heeft om te ontdekken welke kaderleden strijdbaar zijn, zodat ze door de ondernemers in de gaten zouden kunnen worden gehouden. Dát soort informatie zou de S.V.Z. desgewenst wel van Hulsker zelf kunnen krijgen. De spion van de S.V.Z. verscheen niet ter vergadering om de kaderleden te bespioneren, maar Hulsker en zijn medebestuurders zélf. Waar het om ging was, dat de bewuste S.V.Z.-spion ontwijfelbaar zou vaststellen, dat Hulsker c.s. inderdaad goede vrienden van het ondernemersdom waren en géén dubbel spel speelden. Zó is het achteraf uitgelegd; niet door Hulsker overigens, maar door een van zijn eerbiedwaardige medebestuurders: de bedrijfsgroepvoorzitter van de NVV-vervoersbond, de heer B.J. van Eldik. De spion, die er inderdaad was, kwam de spionnen bespioneren. Een wonderlijke situatie, zegt u? Dan hebt u nog nooit een goed boek over de geheime dienst gelezen. Het bespioneren van spionnen is in de wereld van de spionage een normale zaak.

Toen "Arbeidersmacht" (het rogaan van een in de Rotterdamse haven optredende groep van de K(ommunistische) E(enheidsbeweging) N(ederland) die "kritisch" tegenover de vakbeweging staat, zonder haar nochtans als een instituut van de burgerlijke samenleving op te vatten) die normale zaak "onthulde" stond dat blad bijzonder sterk. Het baseerde zich namelijk op een in zijn bezit gekomen, als "vertrouwelijk" bestempelde brief van de secretaris van de S.V.Z. aan de leden van het dagelijks- en het algemeen bestuur van deze ondernemersorganisatie.

Op die onthulling van "Arbeidersmacht" werd ingehaakt door "De Volkskrant". De Rotterdamse correspondent van dat blad vermeldde niet slechts wat "Arbeidersmacht" gepubliceerd had, hij bleek er ook zijn licht over te hebben opgestoken bij de huidige S.V.Z.-voorzitter, mr. L. Pieters, en bij N.V.B.-bestuurder Hulsker.

Mr. Pieters had tegenover de "Volkskrant"-correspondent de gang van zaken bevestigd. De S.V.Z. was, zo deelde hij mee, mondeling uitgenodigd een kijkje te komen nemen. De vakbondsbestuurders waren volgens hem ook op de hoogte van de uitnodiging en wisten dat er een verslag van die vergadering naar alle S.V.Z.-leden zou worden verstuurd. De heer Hulsker ontkende ten stelligste dat de vervoersbond ooit een dergelijke uitnodiging aan de S.V.Z. zou hebben gedaan. Hij zei tegen de "Volkskrant"-correspondent:

"Ik ga toch geen werkgevers uitnodigen op geheime kadervergaderingen?"

Een woordvoerder van de Katholieke Bond van Vervoerspersoneel (KBV) verklaarde aan de Rotterdamse "Volkskrant"-verslaggever "geen weet te hebben van 'n dergelijke uitnodiging, al sloot hij gezien de gepubliceerde brief de mogelijkheid niet uit, dat op de vergadering van 17 december inderdaad een S.V.Z.-vertegenwoordiger aanwezig was geweest".

Het verhaal van de Rotterdamse correspondent verscheen, groot opgemaakt, op de voorpagina van "De Volkskrant" op donderdagmorgen 6 januari. In de middaguren van dezelfde dag kon men de haastige reactie van "De Waarheid" lezen. De redactie van het dagblad der C.P.N. meende de kans schoon te hebben gezien een fikse trap uit te delen aan "Arbeidersmacht", gevaarlijke concurrente, die tijdens de grote - mede door toedoen van Fré Meis vermoorde- Rotterdamse havenstaking van september 1970 aan de, overigens op niets berustende leidersaanspraken van de officiële bonden en de C.P.N. niet onaanzienlijke afbreuk deed. "Wat?", zo moeten "Waarheid"-redacteur Joop Wolf en zijn medewerkers welhaast hebben uitgeroepen, "wordt er een beschuldiging geuit aan het adres van onze waarde makker Hulsker? Laten wij ons haasten om hem in bescherming te nemen.

Dat Hulsker ontkend had dat een vertegenwoordiger van de S.V.Z. was uitgenodigd stond voor de "Waarheid"-redactie gelijk met het overtuigende bewijs van diens blanke onschuld. Het blad sprak van een aanval op de vakbonden, die zowel door mr. Pieters als door "Arbeidersmacht" zou zijn ondernomen. Zowel mr. Pieters als "Arbeidersmacht" zouden, volgens "De Waarheid" ook hebben laten blijken, dat het om een dergelijke aanval zou zijn begonnen.

Waar mr. Pieters dat dan wel zou hebben laten blijken vermeldde "De Waarheid" niet. Uit het "Volkskrant"-bericht viel het beslist niet op te maken. De bron van deze mededeling werd door "De Waarheid" wijselijk verzwegen. Wat echter mr. L. Pieters door de jaren heen als trouw medewerker van dr. J. Ph. Backx altijd heeft laten blijken, is, dat hij diens mening volkomen deelt, dat een krachtige vakbond in het belang is van het ondernemersdom. Dat echter tracht "De Waarheid" altijd te verdoezelen, omdat de C.P.N., met Fré Meis voorop, als propagandist van het NVV optreedt. Wat "Arbeidersmacht" betreft, dat blad had, naar aanleiding van de aan het licht gebrachte feiten, geconstateerd, dat "dit soort zaken duidelijk aantoonst hoever de bondsleiding gaat met haar handjeklap spelen met het kapitaal". Dat is een kritisch geluid, maar het is nog geen "aanval" op de vakbeweging. Het is veelmeer een even idealistische- als illusoire poging die vakbeweging "in het goede spoor te brengen".

"De Waarheid" vond de onthulde feiten niet zo best voor de vakbeweging. Dat ze door "Arbeidersmacht" aan het licht waren gebracht stak dubbel. Wat deed dus het C.P.N.-orgaan? Steunend op Hulskers ontkenning verwees het zonder meer de mededelingen van zowel "Arbeidersmacht" als mr. Pieters naar het rijk der fabelen. Maar op het moment dat "De Waarheid" zulks deed was er al een circulaire van bedrijfsgroepvoorzitter Van Eldik de deur uit, waarin de juistheid werd bevestigd van datgene, wat zowel de heer Hulsker als "De Waarheid" zo nadrukkelijk hadden

ontkend.

Tegenover een journalist van de Nieuwe Rotterdamse Courant, de heer F. den Houter, verklaarde de heer Van Eldik:

"Nadat de werkgevers bij de loononderhandelingen hun bod op tafel hadden gelegd en dat van onze kant was afgewezen, hebben we gezegd dat we onze bestuurders en ondernemingsraadsleden over de stand van zaken zouden inlichten. De werkgevers lieten weten dat zij niet zo gerust waren over de wijze waarop wij voorlichting zouden geven. Het was niet de eerste keer dat de werkgevers lieten blijken niet veel fiducia in ons te hebben en dat stak me. Daarom deed ik het voorstel: Kom dan luisteren. Dan kunt u ervaren hoe onze voorlichting is en meteen hoe ons kader reageert. Die uitdaging is aanvaard en zo zat er op 17 december een man van de S.V.Z...."

"Die man", aldus NBV-bestuurder Van Eldik tegenover de N.R.C., "zat er niet stiekum, maar op onze uitnodiging!" Maar dat was nu net precies wat "Arbeidersmacht" ook had beweerd. "Arbeidersmacht" had niet geschreven: "Zonder dat iemand er iets van wist of het gemerkt heeft is 'n S.V.Z.-spion de kaderbijeenkomst binnengedrongen", nee, "Arbeidersmacht" had, met de aan duidelijkheid niets te wensen overlatende brief van de S.V.Z.-secretaris vóór zich, verklaard, dat een vertegenwoordiger van de werkgeversorganisatie in de Rotterdamse haven op uitnodiging de kadervergadering had bijgewoond. En zo werd het ook nauwkeurig weergegeven in "De Volkskrant". Wat "Arbeidersmacht" de vakbeweging verweet, was niet dat zij de aanwezigheid van een spion niet had bemerkt, maar dat zij een spion geïnviteerd had.

Van Eldik echter, die de juistheid der door "Arbeidersmacht" gesignaleerde feiten onderstreept, zegt tegen de heer Den Houter van de N.R.C. dat hij de beschuldiging van "Arbeidersmacht" juist "bestrijdt" en de onthulling van dat blad "tot de juiste proporties terugbrengt". Tot welke proporties dan? Tot géén andere dan ook door "Arbeidersmacht" aan het feit gegeven zijn. Het enige verschil tussen de heer Van Eldik en "Arbeidersmacht" is blijkbaar dit, dat de heer Van Eldik meent, dat een spion waarvan je weet dat hij een spion is, ophoudt een spion te zijn. Wat de heer Van Eldik blijkbaar door elkaar haalt is, het feit van het spion zijn en de vraag of iemand, van wie dat feit bekend is, als spion nog kwaad kan aanrichten. Dat laatste nu, het feit, dat de bewuste S.V.Z.-spion, die was uitgenodigd, geen kwaad kon aanrichten, geven we de heer Van Eldik gaarne toe. De vakbondsbestuurders behartigen altijd de belangen van het kapitaal en ze kunnen zich door werkgeversspionnen rustig op de vingers laten kijken.

De heer Van Eldik heeft, tegenover de N.R.C.-verslaggever nog een keer terugkomend op de aanwezigheid van de S.V.Z.-vertegenwoordiger in de kaderbijeenkomst, niet alleen gezegd "die man zat er op onze uitnodiging", hij zei ook: "Die man zat er openlijk". Wat bedoelt de heer Van Eldik, vragen wij, met "openlijk"? Toch niet zeker dat iedereen hem zien kon? Dat kun je mensen van vlees en bloed altijd. We nemen wel aan dat de werkgevers in de Rotterdamse haven af en toe spoken z i e n , maar nog niet, dat zij spoken naar een vergadering sturen. Bedoelde de heer Van Eldik met "openlijk", dat iedereen van zijn aanwezigheid op de hoogte was? Zo ja, dan geeft hij daarmee onomwonden toe, dat de heer Hulsker tegenover de correspondent van "De Volkskrant" heeft gelogen. Wat trouwens ook al bleek uit het feit, dat de heer Van Eldik van "onze" uitnodiging sprak en dat de heer Hulsker erbij geweest moet zijn toen de heer Van Eldik zijn "uitdaging" tot de werkgevers richtte. Die heer Hulsker noemde tegenover de correspondent van "De Volkskrant" de kaderbijeenkomst geheim. Moeten wij dat zó verstaan, dat het gehei-

me karakter van een dergelijke vergadering niet wordt aangetast als er een vertegenwoordiger van de S.V.Z. bij aanwezig is (omdat hij toch van "bevriende" huize komt) of moeten wij dat zó opvatten, dat ook wat de heer Hulsker daaromtrent verklaarde een leugentje om bestwil was? Als er iets is, dat "tot de juiste proporties" dient te worden teruggebracht, dan zijn het, zo komt het ons voor, de beweringen van de heer Hulsker.

"De Waarheid" heeft in één adem "De Volkskrant" en "Arbeidersmacht" "stoorzenders rond de haven-c.a.o." genoemd. Dat is een karakterisering, die typerend is. Niet voor de "Volkskrant" of "Arbeidersmacht" natuurlijk, maar voor "De Waarheid" zelf. Want zij onthult hoe of "De Waarheid" de dingen eigenlijk bekijkt. Er is een haven-c.a.o. in de maak. De bonden tonen zich - niks dan komedie volgens Hulsker - wat weerstrevend. Ze houden zogenaamd het been stijf en de havenbaronnen weten best dat het zogenaamd is. Dan gaat het er om, dat de bestuurders ook tegenover de kaderleden een geslaagde opvoering van de "komedie" geven. Kom maar eens kijken, hoe of dat gaat, zeggen de bestuurders. Wat kan er uiteindelijk uit de bus komen? Een c.a.o., zoals werkgevers en bondsbestuurders die bedisseld hebben, maar waarin de arbeiders van hún verlangens weinig terugvinden. Wie daar kritiek op heeft stoort natuurlijk het tot stand komen van een dergelijke c.a.o. Dat klopt. Maar waar staat "De Waarheid" nu eigenlijk voor op de bres? Voor die c.a.o., voor Hulsker en de N.B.V.? In elk geval niet voor de belangen van de arbeiders.

=====

M E T S T A K E N D E V R O U W E N I S
H E T K W A A D K E R S E N E T E N

NA EEN STAKING van ruim anderhalve maand zijn de ruim honderd arbeidsters van het confectiebedrijf De Goede te Herk-de-Stad in Belgisch Limburg op maandag 17 januari weer aan het werk gegaan. Het betreft hier een Nederlands bedrijf, waarvan de directie en de verkoopafdeling in Rotterdam gevestigd zijn, de productie-afdeling echter naar België verplaatst is, omdat de lonen daar lager zijn dan hier en bovendien de Belgische regering bij vestiging in de Kempen belangrijke investeringsfaciliteiten verleent ter stimulering van de werkgelegenheid in een gebied, waar tot voor kort de kolenwinning de voornaamste bedrijfstak was. Vanaf het moment, dat de mijnbouw aldaar duidelijk een aflopende zaak was, paktten zich boven het gebied rond Hasselt en Genk sombere economische wolken samen, waaruit in het jongste verleden al meer dan eens de felle bliksems van de klassenstrijd geslagen zijn. De economische- en sociale dokters, die tot taak hebben de diagnose van de kwalen van 't Belgische kapitalisme te stellen, beschouwden de eenzijdige opbouw van de Limburgse nijverheid als de hoofdreden dat dit achtergebleven gebied telkens weer zwanger ging van het arbeidersverzet. Derhalve schreven zij de pil van de industrialisatie voor. Sindsdien zijn er in Genk de reusachtige Fordfabrieken verrezen, alsmede in diverse stadjes en dorpjes ook - veelal Hollandse - confectie-ateliers. Het arbeidersverzet is daarmee natuurlijk niet verdwenen. Tot tweemaal toe reeds is er bij de Genkse Fordfabriek een uiterst felle stakingsactie gevoerd. Op 29 november van het vorige jaar sloeg de vlam ook in de pan van de confectie-industrie. Net als bij Ford-Genk was het optreden van de 120 vrouwen

en meisjes in Herk-de-Stad volkomen spontaan. En ook al plaatsten zich de beide Belgische vakcentralen terstond achter deze strijd, een zekere mate van "spontaneïteit" is de actie blijven kenmerken. Dat is een van de redenen waarom de gebeurtenissen bij het produktiebedrijf van De Goede voor ons interessant zijn. De andere reden is, dat hier weer eens duidelijk viel te constateren, dat de doeleinden waarvoor arbeiders of arbeidsters in strijd gaan zich vaak in het verloop van die strijd volkomen wijzigen.

Een kleine tien jaar lang is bij vrijwel ieder arbeidersverzet in Belgisch Limburg de situatie zó geweest, dat de Belgische vakbeweging zich óf wel met alle kracht en tot het bittere einde toe tegen het optreden van de werkers bleef verzetten, óf wel zich zogenaamd aan het hoofd van de actie plaatste om deze zo snel als maar mogelijk was te wurgen. Trouwens, niet alleen in Belgisch Limburg was één van deze beide varianten de normale gang van zaken. En wanneer dan de bonden de touwtjes eenmaal min of meer stevig in handen hadden, dan werd er om te beginnen stevig stoom afgeblazen - met een protestmars door de straten van Hasselt bijvoorbeeld, of in daverende redevoeringen op het kleine pleintje voor het Hasseltse stadhuis - en daarna werden de beroemde trucjes toegepast of liever hét beroemde trucje van een "stakers"-vergadering, waarin niet de stakers doch uitsluitend de vertrouwelingen van de bonden werden toegelaten, opposanten niet aan het woord mochten komen en door een stemming over het opheffen van de actie altijd overeenkomstig de wil van de bestuurders werd beslist.

De arbeidsters van De Goede hebben kans gezien ook ná het officieel worden van hun staking de initiatieven toch nog voor een belangrijk deel aan zichzelf te houden. Het plan bijvoorbeeld om met alle staaksters in bussen naar 't Rotterdamse hoofdkwartier te reizen om dáár te protesteren en eventueel een beroep te doen op de solidariteit van de Rotterdamse collega's is kennelijk in hun eigen hoofd geboren, niet in dat van de vakbondsbestuurders, in wier geijkt patroon van handelen iets dergelijks in 't geheel niet past. Dat zowel de gehuwde- als de ongehuwde arbeidsters van De Goede bij het posten voor de bedrijfsingang krachtige en daadwerkelijke hulp kregen van hun respectievelijke echtgenoten of verloofden en daarenboven nog de hulp van ándere ingezetenen van Herk-de-Stad, is iets dat kennelijk ook al niet op de kantoren der textielbonden zal zijn uitgekend. Het is een spontane vorm van proletarische solidariteit, die wel volkomen tegengesteld is aan de methode van onderhandeling door "erkende" vertegenwoordigers waaraan de vakbeweging zich verslingerd heeft. In dat geijkte patroon past evenmin het herhaaldelijk uitgesproken verlangen, dat de directie zou spreken met de staaksters zélf. Bij dat alles kwam bovendien nog, dat de staaksters van De Goede van meet af aan van een "hulp" van de kant van de vakbeweging veel minder afhankelijk bleken, dan in het verleden met ándere stakers wel eens het geval is geweest. De meisjes en vrouwen van het confectiebedrijf zamelden, door hun mannen geholpen, geld in bij de uitgang van de kerk, organiseerden bals, waarvan de opbrengst voor de stakerskas bestemd was en richtten zich in eigen persoon en direct tot het publiek. Dat alles bewijst, dat er in de praktijk van de klassenstrijd niet slechts sprake is van vakbondsactie en van zelfstandig arbeidersoptreden als de tegenhanger daarvan, maar ook van "tussenvormen", waarbij zowel het een als het ander tegelijk valt te constateren. De vraag wáár het accent ligt is dan vanzelfsprekend doorslaggevend voor het karakter en het verloop van de strijd.

Bij de staking te Herk-de-Stad, zo menen wij, heeft niet slechts directeur L.T. de Goede, maar hebben ook de Belgische textielvakbonden ervaren, dat het met stakend vrouwvolk kwaad kersen eten is. Ditmaal kon er van de traditionele vakbondsmethoden bepaald geen sprake zijn. Mede dáár ligt de oorzaak van het feit, dat het personeel van De Goede zijn strijd tenslotte volledig heeft gewonnen.

Op donderdag 13 januari is de Rotterdamse directie gecapituleerd. Dat betekende, dat er van de voorgenomen tocht naar de Goudsesingel in Rotterdam tenslotte toch niets is gekomen. De bussen waren al besteld. De staaksters zijn er op vrijdag 14 januari tóch ingestapt en tóch naar de grote havenstad aan de Maas gereden. Niet om te protesteren of een beroep te doen op collega's of personeel van grootste afneemster C. & A., maar gewoon voor een dagje uit en om te winkelen. Hun stemming moet uitstekend zijn geweest.

De tenslotte ingewilligde eisen - we zeiden het reeds met een enkel woord - waren uitgebreider dan de enkele eis, waarop de arbeid aanvankelijk werd neergelegd. Het personeel wilde de twee toegestane snipperdagen naar eigen verkiezing opnemen, en wel tijdens de jaarlijkse kermis, en niet op een moment dat het de directie uitkwam. Eenmaal in staking echter en van strijdlust blakende, kwamen daar al spoedig ándere eisen de een na de andere bij: menswaardiger behandeling bijvoorbeeld, een hoger basisloon, vrije zaterdagen, twee vakantiedagen en twee snipperdagen meer. Ook: een verbetering van de werkclassificatie. En gelijk het zo dikwijls gaat, naarmate de actie langer duurde werden die andere en nieuwe eisen van groter gewicht dan de oorspronkelijke.

Gedurende de actie heeft directeur De Goede, die het been lang heeft stijf gehouden, herhaaldelijk verklaard, dat achter de hele staking het gewroet van "revolutionaire" agitators stak. Hij wees er ook een als zodanig aan: de heer Flor Bleux van het katholieke vakverbond, die er wel zéér verbaasd van moet hebben opgekeken. Indien de staking niet de "gemengde" vorm had gehad, die wij beschreven hebben, doch een traditionele actie van de bonden zou zijn geweest, zou een dergelijke beschuldiging natuurlijk onmogelijk zijn geweest. Ook nu echter miste zij iedere grond. Niet slechts omdat de heer Bleux een echte vakbondsbestuurder is, maar ook, omdat de eigen initiatieven van de staaksters niet door "agitators" of door wie ook werden geïnspireerd. "Arbeidersmacht", een paar maal er op uit om tijdens acties in Belgisch Limburg de rol van een "voorhoede" te spelen, had met de gebeurtenissen in Herk-de-Stad geen enkele bemoeienis. Zo kon uit België worden vernomen uit een bron, die "Arbeidersmacht" duidelijk niet onvriendelijk gezind is. Niet "Arbeidersmacht" heeft mede geholpen deze strijd in het voordeel van het personeel te beslissen, maar de macht van de gezamenlijke arbeiders, die er niet voor terugschrokken als kerels op te treden tegen zes werkwillige meisjes en de leden van de beruchte Rijkswacht die ze beschermden.

=====

C O N F L I C T   I N   D E   M E T A A L   ?

IS ER SPRAKE van een conflict in de metaalnijverheid? Niet in die zin in ieder geval, dat de gezamenlijke arbeiders in deze bedrijfstak in hevige strijd met het ondernemersdom gewikkeld zijn. Wie op de beeldbuis flitsen gezien heeft van de vergadering in Utrecht waar zo'n 1500 kaderleden van de metaalbedrijfsbond van 't NVV enthousiast hun voorzitter Groenevelt toejuichten en instemden met "harde maatregelen", zal deze bewering wellicht in twijfel trekken. De juistheid ervan wordt echter onderstreept door het feit, dat bij een der grote metaalbedrijven in ons land de werknemers voor een stakingsactie hoegenaamd niets bleken te voelen.

Waarmee men te maken heeft is niet een conflict tussen de arbeiders en het kapitaal, maar tussen een bepaalde vakbond en een groot deel van de ondernemers en zelfs is het zeer de vraag of dat laatste staande kan worden gehouden. Want

datgene waarom het bij het zogenaamde metaalconflict in wezen gaat, dat is niet zozeer de grootte van de concessies waartoe de werkgevers al dan niet bereid zijn, maar de positie van de vakbond in de situatie zoals wij die thans beleven.

Wij hebben er al enige tijd geleden, naar aanleiding van gebeurtenissen in Italië, op gewezen dat naarmate de praktijken van een organisatie als de vakbeweging meer overeenstemmen met de behoeften der moderne maatschappij, tegelijkertijd juist voor een dergelijke vakbeweging een steeds dringender noodzaak ontstaat om af en toe de oude vakbondsmythe nieuw leven in te blazen door middel van een radicale schijn. Verre ervan te behoren tot diegenen, die in de nu en dan gedemonstreerde stakingsbereidheid van de een of andere bond een symptoom van radicalisering van de vakbeweging menen te bespeuren, huldigen wij juist de opvatting, dat de - bij gelegenheid - optredende stakingsbereidheid van bepaalde bonden een direct gevolg is van hun nauwe samenwerking met de burgerlijke orde en 't kapitalistische bedrijfsleven. De vakbeweging kan haar functie in het belang van de bestaande maatschappijvorm slechts goed vervullen zolang een behoorlijk deel van de arbeidersklasse in haar blijft geloven en om dat geloof te verstevigen moet zij af en toe een grimmig gezicht zetten en blaffen.

Dat kan ze natuurlijk niet altijd. Wanneer grote arbeidersmassa's in scherpe tegenstelling tot de bedrijfsdirecties raken en spontaan de arbeid neerleggen, zoals eind augustus 1970 in de Rotterdamse haven, dan blaft de vakbeweging niet en dan staat ze geenszins achter de ontbrandende strijd. In zo'n geval bijt de vakbeweging. Niet de ondernemers, maar de arbeiders wel te verstaan. In een heel wat ongevaarlijker situatie kan de vakbeweging zich de luxe veroorloven om te blaffen, uiteraard zonder de ondernemers te bijten.

Tijdens de kadervergadering in Utrecht werd Arie Groenevelt geïnterviewd door verslaggever Elkerbout van VARA's televisierubriek "Achter het Nieuws". De heer Elkerbout informeerde, of de houding van de Nederlandse Metaal Bedrijfsbond soms mede bepaald was door de gebeurtenissen van 1970 in Rotterdam. Toen de heer Groenevelt min of meer bevestigend antwoordde - er daarbij wél voor zorgdragende al te gevaarlijke klippen te omzeilen - onthulde hij het eigenlijke geheim van wat dan het "metaalconflict" heet. Zonder de Rotterdamse havenstaking van 1970 zou het betwijfeld moeten worden of de huidige toestand wel zou zijn ingetreden. De allergrootste Nederlandse vakbond - die zich thans in Industriebond NVV heeft omgedoopt - kan zich niet meer of althans op dit ogenblik niet permitteren, dat de gebeurtenissen van toen zich zonder meer herhalen. Dat de mogelijkheid daartoe bestond werd door de heer Groenevelt ronduit aan de heer Elkerbout toegegeven. Dat hij na die gedwongen erkenning haastig op 'n ander aspect van het bondsoptreden overstapte is maar al te zeer begrijpelijk.

De heer Elkerbout, die, gelijk onze indruk is, volkomen onbewust de spijker op de kop geslagen had, maakte het de heer Groenevelt daarbij gemakkelijk door op zijn uiterst scherpe vraag ook een onnozele te laten volgen. "Bent u", zo informeerde hij, "niet bang, dat de ongeorganiseerde arbeiders u in de kou zullen laten staan?" De zorgelijk geworden trekken van Arie Groenevelt ontspanden zich onmiddellijk. "Helemaal niet", zei hij. En hij vond het overbodig daarbij nog een verdere toelichting te geven. De vraag was er ook eigenlijk al te zot voor. Is het in de praktijk niet altijd zó, dat niet de ongeorganiseerden de bonden, maar juist omgekeerd de bonden de georganiseerden in de kou laten staan? Waarlijk, de heer Elkerbout zou zinniger vragen hebben kunnen stellen. Voor die ene echter, die hout sneed zijn wij hem wel dankbaar. Is het toeval, dat geen enkele krant die over de Utrechtse kaderbijeenkomst en het interview schreef aan die vraag en het antwoord van Groenevelt aandacht heeft besteed?

=====

O V E R   H U N   H O O F D E N   H E E N
E N   A C H T E R   H U N   R U G   O M

II

WAARDOOR DE I(ndustrie) G(ewerkschaft) Metall zich bij de staking in de deelstaat Baden-Württemberg ook liet leiden, in ieder geval n i e t door de belangen van de betrokken metaalarbeiders, zo constateerden wij. Dat viel ook niet anders te verwachten. De I.G. Metall vormt bepaald geen uitzondering op de algemene regel, dat een vakbond, verre ervan de wil van de aangesloten leden tot uitdrukking te brengen, integendeel een organisatie is, die deze leden op uiterst geraffineerde wijze weet te manipuleren, ze in slaap sust, ze naar de hand van de leiding zet, in één woord: ze bespeelt. Het is niet de functie van een vakbond, machtsinstrument van de arbeiders te zijn; 't is zijn functie die arbeiders te beheersen. Juist anderhalve maand voor de staking bij de metaalindustrie in Zuid-Duitsland geproclameerd werd, was dát karakter van de I.G. Metall nog weer eens bijzonder duidelijk aan het licht getreden tijdens het congres van de I.G. Metall, dat van 27 september tot en met 2 oktober 1971 te Wiesbaden werd gehouden 1).

Sedert het einde van de tweede wereldoorlog en sinds de heropricting van de Duitse vakbeweging is er geen congres van de I.G. Metall geweest waarop de tegenstelling tussen top en basis zó duidelijk aan het licht trad. Daarbij dient men er dan nog rekening mee te houden, dat de basis op een congres allesbehalve gelijk staat met de basis van de organisatie. Een vakbondscongres is géén stakingsvergadering, waar hoofd- of districtsbestuurders zich direct met een menigte van "gewone" metaalarbeiders geconfronteerd zien. Niet de "gewone"-, niet de doorsnee-arbeider gaat naar een vakbondscongres, maar een bijzondere-, dat wil zeggen één, die tot in het diepst van zijn ziel aan de vakbondsmythe gelooft, die bereid gebleken is voor de vakbond vrije tijd op te offeren, propaganda te maken, contributie te innen, één die - hoezeer ook bij het dagelijks werk nauw verbonden met de collega's - min of meer in het vakbondsaparaat is "ingesponnen". Veelal zal hij deel uitmaken van een afdelingsbestuur en altoos zal hij tot afgevaardigde naar het congres gekozen zijn in een afdelingsvergadering, dat wil zeggen in een bijeenkomst, die ook al in hoofdzaak bezocht pleegt te worden door diegenen, die aan het nut van een vakbond zijn blijven geloven niettegenstaande hun dagelijkse twijfel en ondanks de perioden waarin hun "geloof" aan het wankelen raakte. De afgevaardigde op een vakbondscongres, dat is iemand die - hoe kritisch ook - bij voorbaat al bereid is naar de leiding o p te zien, hoezeer hij ook de opdracht meegekregen heeft om naar zijn arbeiderskameraden o m te zien.

Wat wij hier van de deelnemers aan een vakbondscongres beweren is iets, dat aan Otto Brenner, negen jaar lang al voorzitter van de I.G. Metall, maar al te zeer bekend is. Aan hem en zijn medebestuurders en zeer speciaal aan diegenen die tesamen de voorbereidingscommissie van het Wiesbader congres vormden. Zij hadden dan ook niets onbeproefd gelaten om de afgevaardigden te intimideren. Voor dat doel was in de allereerste plaats de Westduitse bondskanselier in hoogst eigen persoon uitgenodigd. De aanwezigheid van Willy Brandt gaf aan de officiële

---

1) De hieronder volgende bijzonderheden omtrent het verloop van het Wiesbader congres van de I.G. Metall ontlene wij aan een uitvoerig verslag in het Duitse maandblad "Links". De geheime stukken waarvan verderop sprake zal zijn werden eveneens door dit blad gepubliceerd.

opening van het congres een bijzonder plechtig karakter. Maar er was meer. Een symphonie-orkest van de een of andere staatsopera vulde de congreshal met statige klanken en er waren zelfs vier bekende solisten - twee zangers en twee zangeressen - gehoord, die de speciale taak hadden onder begeleiding van het orkest een "suite" van "arbeidersliederen" ten gehore te brengen, die de afgevaardigden mochten... aanhoren.

Aan de regie van het Wiesbader congres ontbrak werkelijk niets. Maar er was een gedelegeerde, die nuchter vaststelde, dat de congresleiding de afgevaardigden blijkbaar háár wijsjes wilde laten voorspelen. Wat hij uitsprak, dachten anderen en al op het einde van de openingsplechtigheid begon de zaak enigszins uit de hand te lopen. Toen het solistenkwartet het bekende "Brüder zur Sonne zur Freiheit" 2) aabhief beperkte de zaal zich niet tot luisteren. Eerst vielen enkelen in, toen allen. Wat zij daarmee demonstreerden was allerminst een uiterst kritische instelling, veeleer hun verknochtheid aan oude (vakbonds) tradities. Maar het was tegen de bedoelingen en dus voldoende om de bestuursleden op het podium min of meer geërgerd de wenkbrauwen te doen fronsen. Weldra zouden zij door het verloop van de beraadslagingen reden te over krijgen om zich te ergeren en zich van hun stuk gebracht te voelen.

Bijna alle afgevaardigden die op de sprekerslijst stonden ingeschreven, of dat nu bij het ene punt was of bij het andere, overstelpten het bestuur met bittere verwijten. Zij kwamen daarbij met voorstellen aandragen, die direct indruisten tegen datgene wat door het bestuur was voorgesteld. Op iets dergelijks hadden Otto Brenner en zijn medebestuurders niet gerekend. Waren de door de afdelingen ingediende voorstellen of amendementen al niet zorgvuldig door de zeef van de voorbereidingscommissie gegaan? Goed, goed, de zaak kon nog net keurig worden opgevangen, doordat niet over de voorstellen der sprekers of afdelingen zélf gestemd werd, maar uitsluitend over de aanbevelingen van de congrescommissie om zo'n tegenvoorstel al dan niet in behandeling te nemen. En met die aanbevelingen viel handig te manoeuvreren. Want het was zó geregeld, dat bepaalde voorstellen van bepaalde afdelingen bijvoorbeeld gekoppeld werden aan een bepaald "verslag" van de een of andere bestuurder. Werd, op advies van de congrescommissie, zo'n verslag goedgekeurd, dan beschouwde men meteen alle daaraan gekoppelde voorstellen of tegenvoorstellen als afgehandeld. Daarover werd dan niet meer afzonderlijk gestemd. Op die manier kon het gebeuren, dat het voornaamste probleem dat op het congres aan de orde kwam, een probleem waaromtrent praktisch al diegenen die het woord voerden ánders dachten dan het bestuur, tóch nog overeenkomstig de wil van het bestuur beslist werd, ook al waren er dan meer dan honderd tegenstemmers. Dat belangrijkste probleem was: of de I.G. Metall nog langer moest blijven meewerken aan de z.g. "Konzertierte Aktion".

Onder de "Konzertierte Aktion" wordt in de Duitse Bondsrepubliek een bepaalde loonpolitiek met daaraan verbonden een bepaalde vorm van loonoverleg verstaan. In de praktijk komt het hier op neer, dat de verantwoordelijkheid voor het loonbeleid gezamenlijk gedragen wordt door ondernemers, vakbeweging en regering. Zij met hun drieën vormen de gesprekspartners, die bij hun onderling loonberaad uitgaan van gezamenlijk geaccepteerde beginselen. Die overeenkomsten komen hierop neer, dat bij de loonpolitiek voortdurend rekening moet worden gehouden met de totale situatie van de Duitse economie, niet dus met de situatie in een bepaalde bedrijfstak. Het is een loonbeleid, waarbij de vakbeweging als gesprekspartner, zich als het ware bij voorbaat bereid heeft verklaard, niet het belang van de arbeider in het oog te houden, doch het fictieve belang van de hele samenleving, wat in

---

2) Het lied is ook in Nederland bekend: "Op naar de zon naar de vrijheid".

de praktijk er op neer komt, dat de "Konzertierte Aktion" een systeem van afspraken inhoudt, dat de vakbeweging in het keurslijf der kapitaals- en ondernemersbelangen perst.

De "Konzertierte Aktion" kwam tot ontwikkeling toen in Bonn de "Grote coalitie" tussen de SPD en de CDU gesloten werd. Op dat moment verkondigde de "Industriekurier", 't blad van het Duitse ondernemersdom (nummer van 24 januari 1967): "De nauwe betrekkingen tussen de SPD en de vakbeweging, die tot dusver een zekere invloed van de vakbeweging op de SPD tot gevolg hadden, moeten nu omgekeerd een zekere invloed van de SPD op de vakbeweging mogelijk maken". Daar draaide het inderdaad om, ook al werd dan de "tot dusver bestaande invloed van de vakbeweging op de SPD" door de redactie van het ondernemersblad verkeerd geïnterpreteerd. Maar dat is hier niet zo belangrijk. Waar het om ging was duidelijk: meer nog dan ooit tevoren reeds 't geval was moest de vakbeweging zich als een onlosmakelijk deel van de burgerlijke samenleving gaan gedragen. De Duitse vakbeweging haastte zich inderdaad aan die wens gevolg te geven.

Dat het zó met de "Konzertierte Aktion" gesteld was als wij hier beschreven hebben werd al spoedig aan velen duidelijk. Juist om die reden trachtte I.G. Metall-voorzitter Otto Brenner dat herhaaldelijk te ontkennen. In die geest bijvoorbeeld redigeerde hij een artikel, dat op 4 augustus 1970 in het vakbondsblad "Metall" gepubliceerd werd. Maar de leden van zijn organisatie kon hij er toch op de duur geen zand mee in de ogen strooien. Op het congres te Wiesbaden barstte de kritiek op de "Konzertierte Aktion" aan alle kanten los. Een van de oppositionele sprekers verklaarde:

"... tussen de loonpolitiek van onze vakbond en de "Konzertierte Aktion" bestaat een samenhang. De ondernemersorganisaties beschouwen de "Konzertierte Aktion" als een instrument van hún loonpolitiek. Er zal zich toch wel niemand hier in de zaal bevinden, die op grond van de ervaringen, die met de "Konzertierte Aktion" zijn opgedaan zou willen beweren, dat door het gesprek tussen regering, ondernemers en vakbonden tegemoet gekomen wordt aan de looneisen van de arbeiders. Daarom moet het hier duidelijk gezegd worden: de "Konzertierte Aktion" is een ondeugdelijk middel om er loonpolitiek mee te bedrijven. Men moet het vandaag zelfs nóg duidelijker zeggen: de "Konzertierte Aktion" is een wapen in handen van de ondernemersorganisaties tegen een actieve loonpolitiek van de vakbeweging..."

En zoals hij zo spraken er vele tientallen op het congres van de I.G. Metall. Op grond van hetgeen wij hierboven hebben uiteengezet kan geconcludeerd worden, dat de tegenstelling tussen vakbondsbestuur en de afgevaardigden op dit punt nog maar gering was in vergelijking tot de tegenstelling tussen 't vakbondsbestuur en de massa der metaalarbeiders. Wie die conclusie voor voorbarig of onbewezen mocht houden, zij er hier op gewezen, dat zij in werkelijkheid een dusdanig dreigend karakter aannam, dat zij Otto Brenner c.s. ernstig verontrustte. Niet voor niets gewaagde dezelfde Otto Brenner in een rondschriften, dat hij op 9 juli 1970 aan alle functionarissen van zijn organisatie stuurde 3) van een stijgend onbehagen onder de leden. In een geheim rondschriften, dat op het Wiesbader congres onder de bestuursleden circuleerde, heet het onder meer:

"... verantwoordelijke functionarissen van de I.G. Metall worden door de metaalarbeiders alleen maar gewantrouwd... onlangs durfde de secretaris niet eens meer in een bijeenkomst het woord te nemen. Hij zou uitgejouwd zijn en 't spreken zou hem onmogelijk zijn gemaakt.. Otto Brenner is in Bochum uitgejouwd en uitgefloten..."

Ziedaar de werkelijke situatie, die voor het bestuur van de I.G. Metall geen enkel beletsel vormde om op 't congres in Wiesbaden een zorgvuldig geselecteerde

meerderheid haar steun aan de "Konzertierte Aktion" te laten geven. Is het dan te veel gezegd, indien wij mét de zopas geciteerde kritische afgevaardigde op dat congres beweren, dat de I.G. Metall ook op het moment dat de staking in Württemberg-Baden uitgeroepen werd, een werktuig der Westduitse ondernemers was? Het feit van de staking deed aan die waarheid geen enkele afbreuk, de wijze waarop zich de I.G. Metall tijdens de strijd gedroeg al evenmin. Het wordt tijd, dat wij ons, na ons uitstapje naar het Wiesbader congres, weer met de eigenlijke metaalstaking bezig houden. Overigens: er bestaat tussen het Wiesbader congres van de I.G. Metall en de metaalstaking in Württemberg-Baden een duidelijk verband. Zowel in Wiesbaden als in Württemberg-Baden ging het in wezen om de "Konzertierte Aktion". Voor wat het congres betreft behoeven wij dat nauwelijks nader toe te lichten. Alle kritiek, die van beneden af op de leiding van de I.G. Metall werd uitgeoefend, sproot uiteraard in laatste instantie uit de samenwerking tussen vakbond en ondernemerdom voort. Die samenwerking werd uiteraard de I.G. Metall niet van de kant van de ondernemers verweten. Met die - door hen begeerde - samenwerking waren zij uiteraard hoogst ingenomen. Het ging bij de staking niet om de samenwerking als zodanig - gelijk op het I.G. Metall-congres - maar om bepaalde konsekwenties. Het ging om een probleem, dat van het begin van de "Konzertierte Aktion" af op de achtergrond al had meegespeeld: om de vraag namelijk of bij de "Konzertierte Aktion" aan de vakbeweging nog 'n zekere speelruimte dient te worden gelaten of niet.

Sommige Westduitse ondernemers beantwoordden die vraag ontkennend. Voor de vakbeweging echter was een dergelijke speelruimte gewoon een levensvoorwaarde. Zonder een dergelijke speelruimte zou men de hele "Konzertierte Aktion" zélf wel kunnen afschrijven, omdat dan de vakbeweging niet langer in staat zou zijn haar mythe, haar aantrekkingskracht op bepaalde arbeidersgroepen, die toch al aan een zijden draad hing, te handhaven. Voor de vakbeweging stond het hebben van die speelruimte gelijk met het hebben van de mogelijkheid de arbeiders tot haar gewillige volgelingen te maken. Tegen het opheffen van die speelruimte verzette de vakbeweging zich niet in het belang van de arbeiders, maar in het belang van de ondernemers zelf. Zij vocht niet voor de arbeiders, zij vocht voor de laatste mogelijkheid om de arbeiders om de tuin te leiden. Hoe logisch het - van de kant van het ondernemerdom - ook af en toe scheen om de "Konzertierte Aktion" aan een stakingsverbod te koppelen, hoe begrijpelijk het ook was, dat sommige West-Berlijnse kranten op zo'n stakingsverbod aandrongen, nadat in West-Berlijn iedere poging om tot een compromis over 6% loonsverhoging te komen was mislukt, de vakbeweging kon niet anders dan een dergelijke opvatting ten felste bestrijden. Niet omdat zij voor staken was of niet bereid zou zijn van staken af te zien, doch uitsluitend omdat zij de (mogelijkheid van) officiële stakingen nog altijd als de beste waarborg tegen "wilde" stakingen beschouwde.

---

3) Het bewuste rondschrijven staat volledig afgedrukt in het onlangs door ons besproken boek van Eberhard Schmidt "Ordnungsfaktor oder Gegenmacht" (aldaar op blz. 322).

(Slot volgt)

=====

ALLES wordt duurder. Ook onze kosten stijgen steeds. Niet alleen stencils, papier en inkt, maar ook de portokosten gaan steeds omhoog. Willen onze lezers daar aan denken bij het storten van hun bijdrage? Slechts door gezamenlijke inspanning van ons allen kan "Daad en Gedachte" blijven verschijnen. Dat is u toch iets waard?

N Ó G E E N A N T W O O R D A A N V. D. G O E S V A N N A T E R S.

ONZE LEZERS herinneren zich wellicht, dat wij in het oktobernummer van 1971 van "Daad en Gedachte" een discussie plaatsten, dat één onzer kameraden in "Vrij Nederland" had met de heer Van der Goes van Naters. Het laatste stukje van onze vriend werd door "Vrij Nederland" niet geplaatst. De reden weten we helaas niet, want "V.N." heeft daarover geen mededeling gedaan.

Toevallig trof onze vriend in Nijverdal iemand, die hem vroeg of hij degene was, die op het interview van Igor Cornelissen met de heer Van der Goes van Naters in "Vrij Nederland" had gereageerd. Op zijn bevestigend antwoord vertelde de Nijverdalse vriend, dat hij had gereageerd op het naschrift van Van der Goes van Naters, doch dat "V.N." dat - om welke reden dan ook - niet had geplaatst. Het door "V.N." geweigerde stukje treft u hieronder aan. Want al is de discussie met Van der Goes van Naters reeds enige tijd geleden, we vinden het stukje te aardig om het aan de vergetelheid prijs te geven. Het luidt aldus:

"Als ondergetekende het P.S. van het artikel van de heer M. van der Goes van Naters in Vrije Tribune van 1 augustus '71 goed gelezen heeft, dan krijgt hij de indruk dat de heer Van der Goes bedoelt, dat Troelstra geen "cynische bourgeois" was, en dat meent hij dan te kunnen ontlenen aan een afgekapte zin in een door de heer J.M. ingezonden brief.

Ten onrechte overigens, want volgens het woordenboek van M.J. Koenen en J. Endepols is een "cynische bourgeois" een "schaamteloos-ongevoeilige min of meer bekrompen anti-sociaalgezinde". En zo mag men een man wel noemen, die een regering steunt in haar beleid om het volk het voedsel te onthouden, om dit - terwille van de meerdere winst - in Duitsland te verkopen (anti-sociaalgezinde) en als het volk dan in opstand komt tegen deze onrechtvaardigheid, er boos op wordt (bekrompen) en het volkomen juist acht als 't volk dan op kogels getrakteerd wordt (ongevoeilig) en dan bovendien nog durft te beweren vóór de arbeiders te zijn (schaamteloos).

Het afgekapte zinsdeel versterkt de uitdrukking slechts, aangezien Troelstra hierin om de honger terecht opstandige arbeiders "destructieve elementen, die de samenleving bedreigen" noemt (zoiets doet een bourgeois ook).

Nijverdal.

M.A.K.

=====

VERANTWOORDING VAN DE VOOR "DAAD EN GEDACHTE"

BINNENGEKOMEN GELDELIJKE BIJDAGEN.

(4e kwartaal 1971)

Cv.d.B. te A. f. 20.-; C.H. te A. f. 30.-; C.J.B. te A. f. 21.-; A.v.d.H. te A. f. 15.-; W.H.P.M. te Z. f. 7,50; J.A.R. te S. f. 2,50; H.W.J. de H. te P. f.10.-; E.U. te T. f. 15.-; K.N. te B. f.10.-; R.W. te A. f.31,50; N.N. te A. f.10.-; M. N. te D.H. f.18.-; J.S. te N. f.25.-; H.E.R. te A. f.10.-; G.A. de P. te B. f.30.- C.A.R. te R. f.15.-; M.J.B. te A. f.10.-; Totaal f.280,50. Totaal over 1971: f. 1.099,90. Alle gevers hartelijk dank.

=====

NOGMAALS : U. C. S. EN PLESSEY

DE STRIJD VAN de Westschotse arbeiders op de scheepswerven aan de Boven-Clyde en in de Plessey-fabrieken te Alexandria duurt op het moment dat wij deze regels schrijven - vrijdag 21 januari 1972 - nog altijd onafgebroken voort. Misschien is het beter - om redenen die wij in het december- en januari-nummer van "Daad en Gedachte" uiteengezet hebben - om te spreken van de actie der shopstewards bij de Upper Clyde Shipyards en van 't arbeidersoptreden te Alexandria. Hoe het zij, informaties van onze Britse vrienden maken het duidelijk, dat op de werven van de U.C.S. de arbeiders nog altijd de bevelen van de shopstewards opvolgen en nog altijd af en toe in vergadering bijeenkomen om de beslissingen van die shopstewards goed te keuren en dat op enkele tientallen kilometers afstand de arbeiders van Plessey nog steeds het bedrijf bezet houden en daarin heer en meester zijn.

Dat laatste, die bezetting van de Plessey-fabriek mag gerust een opmerkelijk staaltje van uithoudingsvermogen worden genoemd, vooral wanneer men er zich rekenschap van geeft, dat het hier om een door de directie ten dode opgeschreven en voor de ontmanteling bestemde afdeling van het concern gaat. Er is nu eenmaal, dat heeft de ervaring wel geleerd, een bijzonder groot verschil tussen de bezetting van een bloeiende en op volle toeren draaiende onderneming - zoals bijvoorbeeld de automobielfabrieken van S.E.A.T. in Barcelona of de Renaultfabrieken in Flins - en de bezetting van een bedrijf, dat op de nominatie staat om te worden gesloten. Wij hoeven om dat te illustreren slechts te wijzen op datgene wat er in het Belgische stadje Dinant gebeurde, toen daar de arbeiders, om de sluiting van een plaatselijk textielbedrijf te voorkomen, tot bezetting overgingen. De directie, die het totaal niets meer schelen kon, dat de produktie geen voortgang vond, ondernam letterlijk niets. Geen onderhandelingen met de bezetters; geen optreden tegen hen door te hulp geroepen Rijkswacht of militairen. Men deed van die zijde net alsof de fabriek al gesloten was, met het gevolg, dat de bezetters na drie maanden, geheel verpauperd en verkommerd, gedwongen waren hun actie op te geven. De Belgische vriend, die wij in een vorig nummer van "Daad & Gedachte" aan het woord hebben gelaten met een betoog, dat hierop neerkwam, dat onder dergelijke omstandigheden bedrijfsbezetting géén aantasting van de kapitalistische maatschappij-orde zou zijn, beroept zich onder meer op die gebeurtenis. Het voorbeeld van de arbeiders der Plessey-fabrieken kan hem leren, dat zijn voorbeeld toch van geringer betekenis is, dan hij veronderstelt.

De bezetting der Plessey-fabrieken begon op 3 september 1971. Dat betekent, dat zij nu al meer dan vier maanden heeft geduurd, zonder dat de strijdwil is verflauwd en zonder dat de geest van de bezetters is gebroken. Vraagt men of zij in die vier maanden ook iets bereikt hebben, dan kan die vraag zonder meer bevestigend worden beantwoord. De machines te Alexandria, die voorbestemd waren om naar andere Plessey-fabrieken, met name in Zuid-Engeland, te worden overgebracht bevinden zich nog altijd te Alexandria. Dat betekent natuurlijk een streep door de rekening van de directie, wier reorganisatie-schema daarmee volledig in de war is gestuurd. Achter dat reorganisatie-schema ging uiteraard een bepaalde kostenberekening schuil. De Plessey-bedrijven in Zuid-Engeland moesten met die machines uit Schotland gerationaliseerd worden. Daar kan natuurlijk niet onbeperkt op worden gewacht. Gevolg: de bezetting heeft de directie tenslotte doen besluiten om voor de fabriek in Schotland een koper te gaan zoeken. Er zijn ook kopers komen opdagen. Als het een serieuze was, dan hebben de bezetters hem tot het bedrijf toegelaten en heel bereidwillig alles laten zien.

Natuurlijk was dat hun eigen belang ook. Indien de fabriek - wat tot nu toe

nog niet gebeurd is - gekocht zou worden door kopers, die produceren willen (dus géén schroothandelaren) dan zou de werkgelegenheid, waar de U.C.S.-shopstewards de mond vol van hebben, zonder er in wezen veel voor tot stand te brengen) in ieder geval behouden blijven.

Toegegeven: de situatie waarin de Plessey-arbeiders zich bevinden verschilt nogal wat van die der genoemde textielarbeiders in Dinant. Hier in Schotland behoorde de te sluiten fabriek tot een concern en de arbeiders van Alexandria konden, door de ontmanteling tegen te houden invloed uitoefenen op de concernzaken. Zij hadden derhalve nog min of meer een machtspositie en zij wisten zich bij hun strijd van de aanvang af gesteund door hun collega's in de overige fabrieken van Plessey. Maar wat bewijst dat anders dan dat het ongelukkige voorbeeld van Dinant niet in het algemeen gehanteerd kan worden? Bovendien: de vraag dient niet uitsluitend bekeken te worden vanuit het gezichtspunt of die bezetting al dan niet de produktie van waren onderbreekt. Niet het stopzetten van de produktie is bij een staking of bezetting het belangrijkste, maar de vraag in hoeverre de arbeiders bij een dergelijke actie de burgerlijke gezagsverhoudingen weten te doorbreken en weten te vervangen door de arbeidersdemocratie. We hebben in onze voorafgaande beschouwingen over de Schotse gebeurtenissen al uiteengezet, om welke redenen er volgens ons van arbeidersdemocratie wél sprake is bij de bezetting der Plessey-fabriek, niet daarentegen bij de door de shopstewards georganiseerde work-in op de U.C.S.

Al de tijd, dat in de twee Schotse ondernemingen waarmee we ons hier bezig houden een actie aan de gang is, hebben de Plessey-arbeiders werklozensteun uitgekeerd gekregen uit de overheidskas volgens de geldende bepalingen van de Britse sociale verzekeringswetten. Want zij organiseerden géén "work-in". De U.C.S.-arbeiders met hun shopstewards aan 't hoofd werden daarentegen betaald uit Fondsen, die hetzij direct, hetzij indirect (via vakbondscontributie) door andere arbeiders bijeen werden gebracht. Wat hebben zij ermee bereikt? Geen controle van de gewone personeelsleden op de dagelijkse gang van zaken en ook geen enkele wijziging in de likwidatieplannen en de langzame verwezenlijking ervan. De Britse regering heeft een nieuwe scheepsbouwmaatschappij in 't leven geroepen, met als basis twee van de vier oorspronkelijke U.C.S.-werven. In de verstreken tijd zijn diverse schepen (bij de "work-in") afgebouwd en opgeleverd. De betaling geschiedt niet aan de arbeiders, maar aan de U.C.S. Ltd. in likwidatie en dat betekent, dat de positie van de likwidator daardoor alleen maar rooskleuriger wordt. Schulden kunnen worden afgelost, de rentabiliteit van de nieuw te vormen maatschappij wordt er door vergroot, maar de kansen op een behoud van de werkgelegenheid nemen er volstrekt niet door toe. Uit gegevens van onze Britse vrienden blijkt, dat het zwaartepunt van de "work-in" juist op die werven ligt, die de basis van de nieuwe onderneming vormen. Reeds is (met wie anders dan met de likwidatoren) een overeenkomst gesloten, dat aan de onder leiding van de shopstewards zo braaf en zo produktief werkende arbeiders daar nieuwe bouwopdrachten zullen worden verstrekt. Maar van de andere twee werven wordt niet gerept. Daar is de scheepsbouw - de "work-in" ten spijt - een aflopende zaak. Is het een wonder, dat - naar wij uit Groot-Brittannië vernemen - zich van de U.C.S.-arbeiders langzamerhand een verwarring meester begint te maken? Daarvan valt bij Plessey-arbeiders totaal niets te bespeuren. Gesteld, dat de Plessey-directie er niet in slaagt een koper voor de fabriek in Alexandria te vinden en dientengevolge zó dringend behoefte krijgt aan de machines, die ze in dat geval niet uit de opbrengst van de verkoop kan bekostigen, dat ze alsnog een beroep op de gewapende macht zal doen om de fabriek te ontruimen. Wat dan? De Plessey-arbeiders hebben de vraag al onder de ogen gezien. Ze zijn nog altijd vast besloten zich niet zonder krachtig verzet uit

het bedrijf te laten jagen. Ze blaken nog steeds van strijdlust. Ze zijn niet in 't minst gedemoraliseerd. Dat is een gevolg daarvan, dat ze hun eigen strijd zélf voeren!

=====

DE TAAL VAN DE KLASSENSTRIJD

NADAT WIJ kort geleden - dat wil zeggen aan de vooravond van het Groningse congres van de PSP - aandacht besteedden aan de ontwikkelingen binnen die partij, is de scheuring daarin een feit geworden. De groep, die zich Proletarisch Links noemde en de vorming van een "revolutionaire-arbeiders-voorhoede-partij" in haar vaandel had geschreven, heeft zich in januari j.l. afgescheiden van degenen voor wie het socialisme een wazig begrip is, het pacifisme daarentegen van het begin af aan het wezenlijk kenmerk van hun organisatie uitmaakte. Het is een ontwikkeling, waarvan de lezer van "Daad en Gedachte" weet, dat wij haar voor onvermijdelijk hebben gehouden, zij het dan om geheel andere redenen dan de betrokkenen zelf. De aanhangers van "Proletarisch Links" en van de "revolutionaire-arbeiders-voorhoede-partij" beschouwen het gebeurde als onontkoombaar, omdat zij - om het simpel te formuleren - de tijd eenvoudig rijp achten voor 't oprichten van de partij die hen voor ogen staat. Wij daarentegen zien datgene wat er geschiedt als een moment uit een vervalproces: het vervalproces van het partijwezen in het algemeen, dat niet meer op zijn plaats is in de samenleving waarin wij leven, ongeschikt voor het vervullen van de taken, waarmee men het wil belasten.

De PSP, zo hebben wij bij meer dan één gelegenheid verklaard, zal kapot gaan aan de werkelijkheid van de klassenstrijd en wel des te sneller naarmate zij voor die werkelijkheid méér oog krijgt. Moet nu de groep Proletarisch Links worden opgevat als een groepering die uit de werkelijkheid van de klassenstrijd de onvermijdelijke konsekwenties heeft getrokken en dáárom het vaderhuis verlaten heeft? In genen dele. Het is voor de scheuring die heeft plaats gevonden wel uitermate typerend, dat een echte PSP-man als het Eerste Kamerlid mr. H. van Wijk (in het partijblad "Radikaal" van oktober j.l.) de klassenstrijd niet zien wil en hem al evenmin voor gewenst houdt en dat een PL-man als Rein van der Horst "de taal van de klassenstrijd" wil spreken, maar waar het volgens ons op aan komt - en dat doet PL juist niet - dat is de klassenstrijd zijn eigen taal te laten spreken en er naar te luisteren. Wij komen daarop nog terug.

=====